

«Kratt» sipleb ahv

HEILI
EINASTO
tantsukriitik

Ballett «Kratt»

Hellilooja Eduard Tubin

Lavastaja-koreograaf Marina Kesler

Dirigent Vello Pähn

Kostüümikunstnik Gerly Tinn

Osades Denis Klimuk, Anatoli Arhangelski, Jonathan Hanks, Jevgeni Grib, Marika Muiste

Esiendus 18. septembril
Eesti Rahvusballetis

Eesti Rahvusballett on pärast kahe ja poole aastast pausi (Aintsi-Eduri «Modigliani» esietendus 2012. a mais) taas repertuaari võtnud kohaliku teose, sedakorda Eduard Tubina «Krati» Marina Kesleri tõlgenduses. Lavastus toob ilmekalt välja nii koreograafi tugevad küljed kui ka tahud, mis vajaksid arendamist, et tantsulugu vaatajasse jõulisema jälje jäta.

Kesler on koos oma kunstnikest kaastöölistega «Krati» konfliktit ehitanud tavapärasele loodusliku ja tehniliku-tehnoloogilise vastandusele. Ühel pool on Peremees, kes ei juhi enam talu (mis tänapäeval seostuks liialt palju maalähedusega), vaid võõrandunud linnikkusele kohaselt firmat; kokku ei kuhjata põllusaadusi, vaid

vorbitakse rahatähti (mis hetkega võivad muutuda väärtusetuteks paberilipakateks). Peremehe (Denis Klimuk) maailm on esimene vaatus, milles domineerib pimedus ja hall, taustal hõbehall mõistetamatu ja muutuv masin, millest glamuurse Kuradi (Anatoli Arhangelski) ja tema passioonipunaste kaaslaste abil prinditakse välja metalsena mõjuv kratt. Selle vastas seisab Sulase (Jevgeni Grib) maailm – teine vaatus, mille valitsev toon on roheline. «Loomulikkusele» viitavad ka tööliste saunatamine ja sellele järgnev lõbutsemine rohelises keskkonnas, mis meenutab loodust, ning stiliseeritud rahvarõivais ja rahvatantsuelementidega pikitud liikumismustrites.

Folkloorsus seostub loomumomase, siira ja ehedaga, puhta armastuse väljaga. Rahailm seevastu on pandud võrduma suurlinna, selle mõttetuna tunduva sagimise ja patuste ahvatlustega, nagu kasiino. Saunastseen rõhutab vajadust maha pesta mitte üksnes ihuline mustus, vaid ka soovi puhastada hingeliselt ning vabaneda asise maailma kammitsevatest mustritest.

Kui välja jätta teise vaatu- se «rahvatantsulikkud» üle kannastumised, millega balletikoreograafid enamasti folkloorust rõhutavad, ei leia üldtõudud konflikt liikumiskeelset tuge, nii nagu jäävad koreograafiliselt iseloomustamata ka karakterid. Peremehe, Sulase ja

ratluste ja armastuse vahel

Peretütre (Marika Muiste) liikumised on sarnased, peamised erinevused tulenevad pigem olukordadest ja neile reageerimisest, mitte tegelaskuju sisemisest olemusest. Selles ühtlases mustris diferentseerub Kratt (Jonathan Hanks), kelle kummalisus on esile toodud kehahoiu ja «kitsehüpete» abil. Marina Kesleri tantsukeelt, milles annavad tooni matsekililikud kehalainetused ja liikumisjoone murdmised-kõverdused, sobivad esitama pikeamad, «voolavamad» tantsijad.

Kurat (Anatoli Arhangelski) ja Peremees (Denis Klimuk).

Hoogsas tempos kulgeva «Krati» valupunktiks saab, nagu Kesleri «Tuhkatriinugi» puhul, balleti lõpp.

Kui Jevgeni Gribiga seob Keslerit edukas ühislooming juba esimese kooliajast peale, siis Denis Klimukile on koostöö meie ballettmeistriga uus, kuid Peremehe rollis väga õnnestunud kogemus. Marika Muiste Peretütar sooritab ka kõige keerukamad «konksud» sära-va enesekindlusega; Jonathan Hanks lisab Krati särtsakusele ka traagilise alatoon.

Muidu nii hoogsas tempos kulgeva «Krati» valupunktiks saab, nagu Kesleri «Tuhkatriinugi» puhul, balleti lõpp, mis mõjub venitatuna, kuigi end «orjarüüst» vabastavate inimeste siluetid varahommikuste värvide taustal rõhutavad veenvalt armastuse võitu virvatulukeste ahvatluse üle.

Kummaline Kratt (Jonathan Hanks).

FOTOD: HARRI ROSPU